

KANSALLINEN ALKOHOLIPOLITIikka

Seitsemän kymmenestä norjalaisesta haluaa säilyttää Norjan oikeuden harjoittaa kansallista alkoholipolitiikkaa, jos maa liittyy EY:n jäseneksi. Valtion alkoholiyhtiön Vinmonopoletin haluaa säilyttää joka kuudes norjalainen.

EY:hyn liittymistä kannattavista yli puolet tukee kansallista alkoholipolitiikkaa ja neljä kymmenestä Vinmonopoletin säilyttämistä myös EY:n oloissa. Jäsenyyden vastustajista taas yli 80 prosenttia on kansallisen alkoholipolitiikan harjoittamisen ja yli 70 prosenttia Vinmonopoletin säilyttämisen kannalla.

Nämä tiedot käyvät ilmi Norjan Gallup-instituutin huhtikuussa tekemästä mielipidetiedustelusta, jonka oli tilannut Avholdsfolkets Landsnemnd (EG og norsk alkoholpolitikk. Tabellrapport, April 1993). Kyselyssä haastateltiin puhelimitse 1 028 yli 15-vuotiaasta norjalaista.

Vastaajille esitettiin neljä alkoholipolitiikkaa ja rajavalvontaa koskevaa väittämää ja heitä pyydettiin ilmaisemaan, ovatko he väittämien kanssa täysin eri mieltä, osittain eri mieltä, osittain samaa mieltä tai täysin samaa mieltä. Lisäksi esitettiin suora rajavalvontaa koskeva kysymys. Taustamuuttujina käytettiin sukupuolta, ikää, koulutusta, tulotasoa, asuinpaikkaa ja suhtautumista Norjan jäsenyyteen EY:ssä.

”Norjan on voitava harjoittaa kansallista alkoholipolitiikkaa, jos se liittyy EY:n jäseneksi.”

Samaa mieltä tästä väittämästä oli 71,3 prosenttia kaikista vastaajista, 74 prosenttia naisista ja 68,3 prosenttia miehistä. Eri mieltä väittämästä olivat useimmin 30–44-vuotiaat (31,3 %), yliopisto- tai korkeakoulututkinnon suorittaneet (27,8 %), suurituloiset (32,4 %) ja Osllossa tai sitä ympäröivässä Akershusin läänissä asuvat (38,5 %). Samaa mieltä taas olivat eniten yli 60-vuotiaat (77,5 %), peruskoulun käyneet (73,4 %), pienituloiset (75,3 %) ja Trøndelagissa tai Pohjois-Norjassa asuvat (78,4 %).

Norjan EY-jäsenyyden kannattajista samaa mieltä väitteen kanssa oli 56,7 prosenttia ja vastustajista 82,0 prosenttia.

VINMONOPOLET

”Norjan on voitava säilyttää Vinmonopolet, jos se liittyy EY:n jäseneksi.”

Kaikista vastaajista Vinmonopoletin säilyttämistä kannatti 59,5 prosenttia, naisista 67,6 prosenttia ja miehistä 51,2 prosenttia. Ikäryhmistä kriittisin Vinmonopoletin säilyttämistä kohtaan oli 45–59-vuotiaat,

joista vajaa puolet (46,1 %) oli valmis lopettamaan sen. Yliopisto- tai korkeakoulututkinnon suorittaneista noin puolet (48,9 %) ja suurituloisista puolet (51,1 %) sekä yli puolet Osllossa tai Akershusin läänissä asuvista (55,4 %) luopuisi Vinmonopoletista. Sen puolesta taas olivat useimmin yli 60-vuotiaat (67,8 %), peruskoulun käyneet (71,7 %), pienituloiset (74,9 %) ja Trøndelagissa tai Pohjois-Norjassa asuvat (68,9 %).

EY-jäsenyyden kannattajien ja vastustajien mielipiteet erosivat suhtautumisessa Vinmonopoletin tulevaisuuteen jyrkästi: kannattajista sen säilyttäisi 39,6 prosenttia ja vastustajista 71,9 prosenttia.

RAJAVALVONTA JA ALKOHOLIN TUONTIRAJOITUKSET

”Norjan täytyy voida itse harjoittaa rajojensa valvontaa, jos se liittyy EY:n jäseneksi.”

Tämän väittämän kanssa oli samaa mieltä kaikista vastaajista 80,4 prosenttia, naisista 81,9 prosenttia ja miehistä 79,0 prosenttia. Merkille pantavaa on, että selvä enemmistö sekä Norjan EY:hyn liittymistä kannattavista (67,6 %) että sitä vastustavista (87,4 %) oli väittämän kanssa samaa mieltä.

Myös yksityiskäyttöön tuotavaa alkoholia koskevat rajoi-

tukset saavat norjalaisten tuen. Asennetta mitattiin seuraavalla väittämällä: ”Norjan täytyy voida pitää yllä ulkomaanmatkoilta yksityiskäyttöön tuotavaa alkoholia koskevia rajoituksia.”

Tähän väittämään yhtyi 66,8 prosenttia kaikista vastaajista, 69,8 prosenttia naisista ja 63,8 prosenttia miehistä. EY:n kannattajien ja vastustajien asenteissa oli sikäli merkittävä ero, että Norjan jäsenyyden kannattajista puolet (49,2 %) oli esitetyn väittämän kanssa samaa mieltä, puolet (49,0 %) eri mieltä, kun taas jäsenyyden vastustajista yli kolme neljäsosaa (78,6 %) oli samaa mieltä.

Molempien väittämien kohdalla ikä, koulutus, tulotaso ja asuinpaikka vaikuttivat samansuuntaisesti kuin kahden aikaisemman väittämän kohdalla.

TAVAROIDEN VALVONTA RAJALLA

Vastaajilta kysyttiin myös suhtautumista tavaroiden valvontaan Norjan EY-maiden vastaisella rajalla: ”Varmistaakseen tavaroiden vapaan liikkumisen EY on poistanut rajavalvonnan jäsenmaiden väliltä. On väitetty, että tämä vähentää mahdollisuuksia estää huumeiden ja

muiden kiellettyjen aineiden tuonti. Katsotko, että Norjan tulee pitää yllä rajavalvontaa, jos siitä tulee EY:n jäsen, vai tuleeko meidän poistaa rajavalvonta muiden EY-maiden tavoin?”

Tähän kysymykseen, joka sisältöltään on johdatteleva, antoi yhdeksän kymmenestä vastaajasta (88,9 %) myöntävän vastauksen. Erot miesten (86,4 %) ja naisten (91,4 %) välillä olivat selvästi pienemmät kuin Norjan EY-jäsenyyden kannattajien (76,5 %) ja vastustajien (95,7 %) välillä.

YHTEENVETO A

Mielipidekyselyn tulokset osoittavat, että naiset suhtautuvat miehiä myönteisemmin Norjan nykyisen alkoholijärjestelmän säilyttämiseen, jos maa liittyy EY:n jäseneksi. Sama koskee rajojen valvontaa. Ikäryhmistä yli 60-vuotiaat suhtautuvat muita ikäryhmiä useammin vastaavalla tavalla, mutta kiintoisaa on havaita, että nuorin ikäryhmä, 15–29-vuotiaat, on alkoholijärjestelmän suhteen toiseksi myönteisin. Koulutustason ja tulotason noustessa kriittisyys Norjan alkoholijärjestelmän ja rajavalvonnan säilyttämistä kohtaan myös EY-jäsenyyden

oloissa kasvaa. Alueellisesti ääripäitä ovat Trøndelag ja Pohjois-Norja, joissa alkoholijärjestelmä saa vahvimman tuen, ja Oslo ja Akershusin läänini.

Tiukimmin Norjan alkoholijärjestelmää puolustaa Pohjois-Norjassa tai Trøndelagissa asuva, peruskoulun käynyt, pienituloisen yli 60-vuotias nainen, joka vastustaa Norjan jäsenyyttä EY:ssä. Alkoholiliberalismin tyypillinen edustaja taas on Oslossa tai Akershusin läänissä asuva, yliopistotai korkeakoulututkinnon suorittanut, suurituloisen 30–44-vuotias mies, joka on Norjan EY-jäsenyyden kannattaja.

Kokonaisuutena Norjan nykyisellä alkoholijärjestelmällä on kuitenkin laaja tuki norjalaisten keskuudessa. Folketlehdelle antamassaan haastattelussa Norjan kauppaministeriön valtiosihteeri Jon Ivar Nålund sanoo, ettei hän ole yllätynyt mielipidetiedustelun tuloksista ja että Norja on valmistautunut pitämään EY-neuvotteluissa kiinni kansallisesta alkoholipolitiikasta ja Vinmonopoletilta samoin kuin rajavalvonnasta (Handelsdepartementet: Ikke overrasket over tallene. Folket 16/93).

JORMA HENTILÄ